

krat popíti. Takó ravnaj zaporedama toliko dní, de se posteljca sama od sebe iz krave iztrébi.

V 3 ali 5 dnéh se večidel zgodí, de maternica posteljca iztrébi, ki sicer nekoliko smerdí, pa je brez vse nevarnosti za kravo.

Krava ne zgubi mléka po tem, in ji tudi sicer ne škodje. Jez in moji sosedje smo se že večkrat prepričali, de je ta pomoček gotov — pravi gôr imenovani gospod.

Kakó dobro sirovo maslo (puter) delati?

Marsikteri kajzar mora s svojo veliko družino dostokrat od ene krave živéti. Če tedej gospodinja nezna práv gospodiniti, mora družina stradati, čeravno bi se znalo iz hleva precéj živeža dobiti. Čeravno mléka in siroviga masla (putra) morebiti ne manjka, je vunder sirovo maslo navadno takó slabo, de se ni čuditi, ako ga želodec nekterih ljudi prenésti ne more.

Kér gospodinja ne zna s smetano práv v caker hoditi, naredí veliko manj siroviga masla, kakor bi ga narediti móglá, in še to je takó slabo, de gorjé želodcu, ki ga vžiti mora.

Ni, ni prazna pritožba, če slišimo pošteniga siroviga masla navajene ljudi tožiti, de se takó redko dobro in vkusno sirovo maslo najde,

Zató, in kér je zdej čas siroviga masla prišel, naj mi bo pripušeno, gospodinjam nektere ravníla na serce položiti, de bojo boljši sirovo maslo medle.

1) Čednost je perva reč, de se dobro sirovo maslo napravi. Mléčna posoda se mora po vsaki rabi dobro osnažiti in ne sme nikakoršnjiga duhá imeti. V mléčni shrambi mora biti čisti zrak (ljuft). Kjer ni čednosti, je vse drugo zastonj!

2) Mléko mora biti poléti v hladni shrambi in pri veliki vročini na hladnih tléh; pozimi pa v srednje topli kamri. Če je prevroče in če je premraz, bo mléko le malo in slabe smetane naredilo. V mléčnih shrambah ne smé veliko ljudi biti, še manj pa sme kdo tam spati.

3) Silno veliko je na tem ležeče, de se smetana o pravim času in práv posname. V 18 ali saj v 24 urah naj se posname, de se preveč ne skisa in ne pogubi. Smetane ne posnemaj s žlico, zató kér takó veliko smetane potrašíš ali mléka sabo vzameš. Nar boljši je, mléko spod smetane preč vlti, če smetano z obema kazavnama perstama nazaj deržiš. Čas je smetano posneti, ako se mléko pod njo plavkasto kaže in ako smetana, s perstama na stran pomaknjena, v gubah ostane.

4) Pri manjših kmetijah je pa poglavitna reč tále, de se smetana nespridena takó dolgo obderží, dokler se je toliko vkup spravi, de se zamore sirovo maslo mésti. Grozno napčno je, novo smetano k stari, ali današnja k včerajšnji djati. Ravno nasprot se mora ravnati: današnja smetano deni v čedno poséбно posodo, po tem še le včerajšnja smetano s žličo pridéni, in pomešaj obojno práv dobro skupej. Se je včerajšnja smetana do danes v goste képe vkup zbrala, naj se denejo le gostejši képe k današnji smetani; vsa druga tanjši smetana se pa porabi za jedíla ali k večim za tako sirovo maslo, ki ni za shraniti, ampak berž za porabiti. Se je pa stara smetana čez in čez do dobriga zghostíla, se posname s žlico iz posode, pa takó, de clo nič tiste vode zraven ne pride, ki se je pod smetano na dnu posode nabrala, zakaj ta voda razstopí smetano in naredí, de se skisa.

Tako naj se ravná vsaki dan, de se zmirej stara smetana k novi v posebno posodo deva in vselej dobro premeša.

Če iz taciga siroviga masla napraviš maslo (Schmalz) in ga shraniš na suhim, zračnim in hladnim kraji — bo

to maslo vse boljši, kakor je navadno, in se bo dalo več lét ohraniti, brez de bi žaltovo postalo.

A. Semlič, (iz letopisa štaj. km. dr.)

Pot h premoženju.

Pred nekimi dnevi se s svojim konjem v nekim kraji vstavim, kjer se je ravno množica ljudi h velikí dražbi (licitirengi) zbrala. Kér je pa še enmalo prezgodaj bilo, so se ljudje od mnogih reči in tedaj tudi od sedanjih novih časov pomenkovali, in eden izmed njih se na nekiga stariga, po pogledu premozniga možá s sivimi lasmi, oberne in praša:

No, oče Čavljár! kaj pa vi pravite od sedanjiga noviga časa? Ali ne mislite tudi vi, de so ljudje veliko preveč od te dobrote vpili? de bo davkov pred več, ko manj? in de nam je svobode veliko več obljubljene, kakor pa je bomo vživali?

Na tó se starček vzdigne in pravi:

Čeravno je že sneg na moji glavi, in moje serce ni več sercé mladiga fanta, mi vunder od veselja poskakuje, če pomislim dobrote, ki so nam jih lanjskiga sušca mili Cesar Ferdinand po vstavi podelili. De so si mestnani berž narodno stražo napravili, zató nam kmetam niclo nič mar bilo; — de pa se je smelo po novicah svobodno govoriti, kar je kterimu na sercu ležalo, to je še tudi nam dopadlo. Nar imenitniši reč za nas pa je bila, de se bomo desetine in tlake rešili. Še več družih svobod nam je obljubljenih, ktere s zaupljivostjo pričakujemo, kér so jih cesar Jožef óčitno obljubili, ki so mož beseda. Ali bo davkov menj, kakor jih je dozdej bilo, tega ne vém. Bog daj, de bi se mógli ponižati! — tode, ljubi moji! davki niso sami, ki nas tarejo, še veliko družih reči je, ki nam pot k premoženju zapirajo. Brez davkov ne more nobena država biti. Ako bi mi nobenih družih davkov plačevati ne imeli, bi jih že še premagali; mi imamo pa še veliko družih, kteri, če vse práv premislimo, nas še hujši tarejo.

Naša nečimernost, za priliko, nam dvakrat toliko vzame kakor cesarski davki; naša ošabnost trikrat, in naša neumnost štirikrat več. In teh davkov nas ne more noben človek rešiti, kakor sami.

Čez vlado (regirengo), ktera bi ljudstvo deseti del njegoviga življenja tlako opravljati silila, bi vsakteri upil in zabavljaj; tode lenoba nam vzame večidel še veliko več. Vzemite tisti čas, ki ga s pohajkvanjem, to se pravi, postopáje, Bogú vkradete in v noben prid ne obernete, in porok sim vam, de boste moje besede poterdili. Čas je delo, delo pa je denár.

(Dalje sledí.)

Kaj Vodnik od nas Slovincov in slovenskiga jezika na dalje piše.

(Dalje.)

Krajnci so pisati znali, preden so bili ločeni od Slovincov na unim kraji Donave in so le sém blizo Laške dežele peršli, zató kér imajo enako besedo povsod; Krajnc pravi: pisati, Pemec psati, Polec pisač, Moškovitar pisati.

Beseda „pišem“ je silno stara, in kaže, de je od takrat, kader še niso čerk imeli, ampak so le malali svoje misli.

Še sedaj Krajnci nekaterim malanim rečem pravijo, de so pisane, postavim pisan prepèrt, pisano krilo i. t. d.

Slovinci imajo dvoje čerke; ene se imenujejo Bukvica, druge Kjurilica. Bukvica je v navadi per Slovincih ta kraj Donave; kjurilica uni kraj Donave.

Učeni se prepirajo, ktere čerke teh dvojih so stariši. Jez menim, de se zastonj trudijo, in de na tém ni dosti ležeče. Ako je prepír, se lahko zastopi, de nobeden resnice ne vé.